

Provinciaal verslag

2012

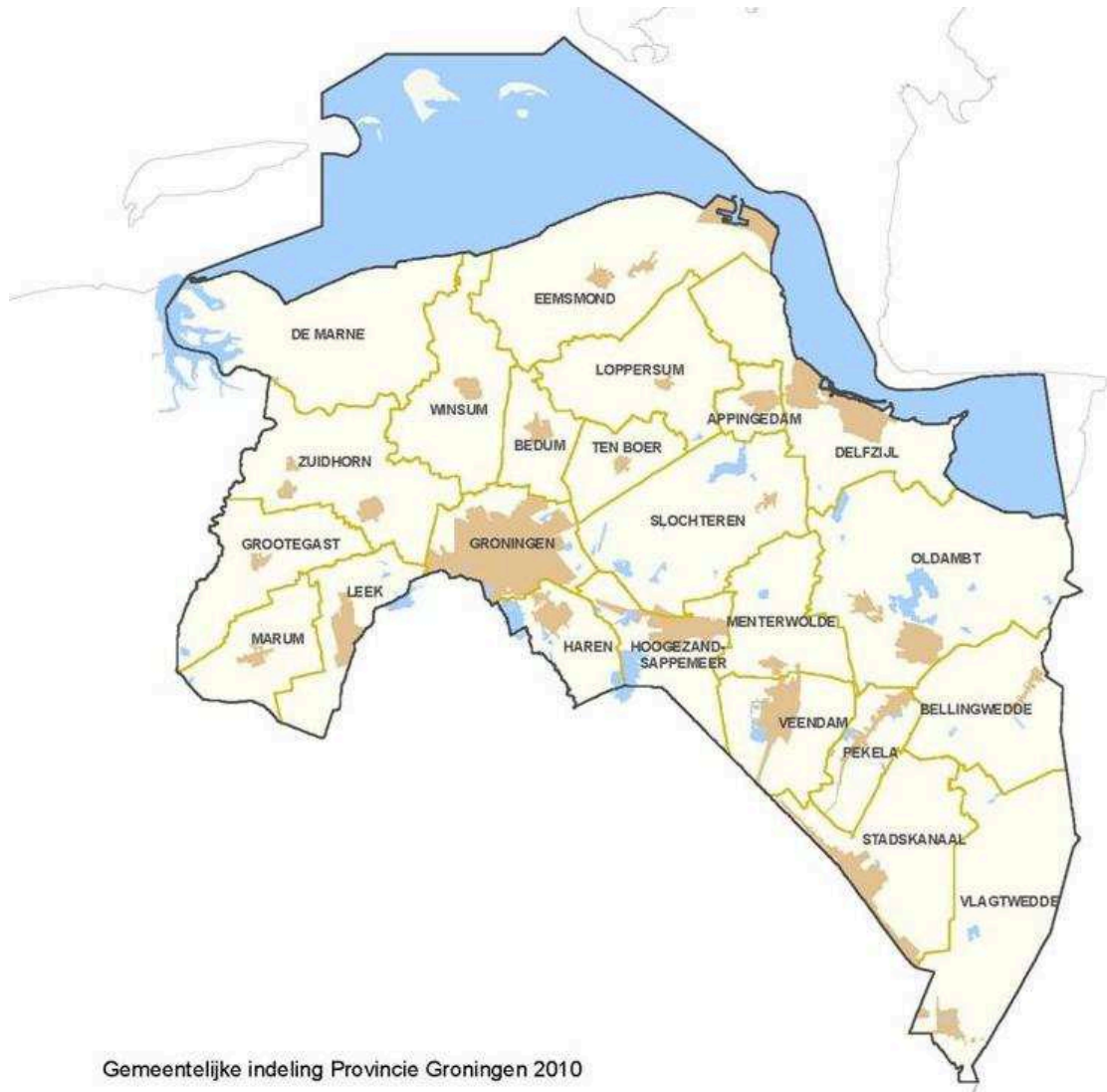
over de

financiële positie

van de

gemeente Loppersum

Provincie Groningen
Afdeling Algemene Bestuurlijke & Juridische zaken
Cluster financieel toezicht
Henk Stikma
14 februari 2012

Gemeentelijke indeling Provincie Groningen 2010

Regio Loppersum

INHOUDSOPGAVE

0. Samenvatting en advies	5
1. Inleiding	
1.0 Inleiding	7
1.1 Korte terugblik	7
1.2 Algemene karakteristiek	7
1.3 Grondexploitatie	8
2. Toetsing aan de formele voorschriften	
2.1 Algemene voorschriften	10
2.2 Belastingpakket 2012	10
2.3 Conclusie	13
3. Beschrijving en analyse financiële positie	
3.1 Rekeningresultaat 2010	14
3.2 Begrotingen 2011 en 2012	21
3.3 Weerstandsvermogen	24
3.4 Beheerplannen	25
3.5 Meerjarenraming 2012 - 2015	25
4. Toezicht	
4.1 Algemeen	27
4.2 Het (financieel) toezicht in 2011	27
Bijlagen	
I. verloop reserves en voorzieningen 2008 - 2013	31
II. samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Loppersum	33
III. vergelijking lasten en baten op functieniveau over de jaren 2009 - 2012	34

Samenvatting en advies

Op grond van artikel 20 van het Besluit financiële verhouding rijk-gemeenten geven wij in dit provinciaal verslag ons advies aan de beheerders van het gemeentefonds over de financiële positie van de gemeente Loppersum met betrekking tot het jaar 2012.

De raad van de gemeente Loppersum heeft op 7 november 2011 de begroting 2012 vastgesteld. De begroting 2012 van de gemeente werd gepresenteerd met een "positief saldo" van € 280.000 maar dit positieve saldo is mede ontstaan door de (incidentele) aanvullende artikel 12 bijdrage 2012. Omdat ingaande 2014 weer materieel begrotingsevenwicht bereikt kan worden, kan de gemeente op grond van onze toezichtcriteria voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking komen (beleidskader "Zichtbaar Toezicht"). Op 20 december 2011 hebben wij dan ook besloten de gemeente Loppersum voor begrotingsjaar 2012 onder het repressieve begrotingstoezicht te plaatsen.

In hoofdstuk 1, inleiding, is naast de algemene inleiding een korte terugblik gegeven op de voorgaande jaren. In ons eerste provinciaal verslag (over 2008) is uitgebreid ingegaan op de algemene karakteristiek, de sociale structuur, de grondexploitatie, de collectieve voorzieningen, het ambtelijk apparaat en de regionale c.q. intergemeentelijke samenwerking in de gemeente Loppersum.

In hoofdstuk 2 worden de formele voorschriften getoetst. Behandeld worden de algemene voorschriften en het belastingpakket 2012. Geconstateerd wordt dat de gemeente voldoet aan de voorschriften om voor een aanvullende bijdrage in aanmerking te komen.

In hoofdstuk 3 wordt een beschrijving en analyse van de financiële positie gegeven. Ter sprake komen onder meer het rekeningresultaat 2010, de reserves en voorzieningen, het weerstandsvermogen, de beheerplannen en de begrotingen 2011 en 2012.

Tenslotte wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op het door de provincie uitgeoefende financieel toezicht op de gemeente Loppersum.

Conclusies

De begroting 2012 van de gemeente Loppersum is (na correctie) niet materieel sluitend. Uit de meerjarenraming 2013-2015 blijkt dat vanaf begrotingsjaar 2014 een reëel sluitende begroting, zonder aanvullende steun uit het gemeentefonds, mogelijk is.

Daarnaast hebben wij geconstateerd dat de gemeente voldoet aan de normen van het belastingpakket voor artikel 12 Fvw voor 2012 en dat zij zich heeft gehouden aan de voor de gemeente van toepassing zijnde bijzondere voorschriften.

Advies

Wij adviseerden de afgelopen jaren om de gemeente Loppersum zodanige aanvullende steun uit het gemeentefonds te verlenen, dat de gemeente een reële kans geboden wordt op een financieel gezonde situatie.

Met de thans door de fondsbeheerders vastgestelde aanvullende bijdragen tot en met 2013 wordt de gemeente de kans geboden om een financiële gezonde situatie te creëren. Door de aanvullende bijdragen, het in september 2009 vastgestelde saneringsplan en een forse (eigen) inspanningsverplichting kan de gemeente vanaf 2014 weer over een materieel sluitende begroting beschikken.

Wij kunnen dan ook instemmen met de hoogte van de aanvullende uitkering 2012 ad € 1,6 miljoen conform de beschikking van de fondsbeheerders.

1. Inleiding en karakteristiek van de gemeente Loppersum

1.0 Inleiding

Bij schrijven van 12 mei 2011 besloten de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Financiën (de fondsbeheerders), de verzoeken van de gemeente Loppersum om aanvullende uitkeringen uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) te honoreren.

Het besluit van de fondsbeheerders is als volgt samen te vatten:

* de aanvullende uitkeringen betreffen de volgende bedragen:

- begrotingsjaar 2010 € 1.738.000
- begrotingsjaar 2011 € 1.884.000
- begrotingsjaar 2012 € 1.640.000
- begrotingsjaar 2013 € 925.000

* aan de aanvullende uitkeringen is als bijzonder voorschrift verbonden gedurende de looptijd van de aanvullende uitkering over de jaren 2012-2014 begrotingen op te stellen, waarvan uiterlijk het jaar 2014 reëel (dus zonder aanvullende steun) en structureel sluitend is,

* aan de aanvullende uitkeringen het bijzondere voorschrift te verbinden tot het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor de jaren 2011 tot en met 2013 met jaarlijks 2% boven de al door de gemeente ingezette jaarlijkse verhoging van 2,5%.

Op grond van artikel 20 van het Besluit financiële verhouding 2001 brengen Gedeputeerde staten voor 15 februari van het jaar waarvoor de aanvullende uitkering is aangevraagd dan wel verleend, aan de beheerders van het gemeentefonds verslag uit over de financiële positie van de gemeente.

1.1 Korte terugblik

De gemeente Loppersum heeft voor het jaar 2008 voor de eerste keer een beroep gedaan op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. Bij besluit van 11 mei 2009 hebben de fondsbeheerders aan het gemeentebestuur van Loppersum meegedeeld dat, conform het advies van de inspecteur van de Programmadirectie Krachtig Bestuur, aan de gemeente voor het jaar 2008 een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds te verstrekken van € 1.116.308. Aan dit voorstel is het bijzondere voorschrift verbonden dat er een saneringsbegroting 2010-2014 moet worden opgesteld, waarvan uiterlijk de jaarschijf 2014 reëel sluitend is.

Ook voor 2009 werd een aanvullende uitkering aangevraagd. De fondsbeheerders hebben bij besluit van 27 mei 2010 het gemeentebestuur van Loppersum meegedeeld dat aan de gemeente voor 2009 een aanvullende uitkering wordt verstrekt van € 4.019.977. Evenals in 2008 is aan dit voorstel het bijzondere voorschrift verbonden dat er een saneringsbegroting 2010-2014 moet worden opgesteld, waarvan uiterlijk de jaarschijf 2014 reëel sluitend is. Tevens werd aan de aanvullende uitkering 2009 als bijzonder voorschrift verbonden het verhogen van de OZB voor de jaren 2011 tot en met 2013 met jaarlijks 2% boven de al door de gemeente ingezette jaarlijkse verhoging van 2,5%.

Voor begrotingsjaar 2010 werd voor de derde keer een aanvraag voor een aanvullende uitkering ingediend. In december 2010 is het "artikel 12-rapport Loppersum 2010" van de Programmadirectie Krachtig Bestuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontvangen. In het rapport stelde de inspecteur voor de artikel 12-procedure af te ronden. Naast een aanvullende uitkering over 2010 werd ook voor de jaren 2011 tot en met 2013 een aanvullende uitkering voorgesteld. Besluitvorming door de beheerders van het gemeentefonds heeft, zoals hierboven al werd opgemerkt, bij schrijven van 12 mei 2011 plaatsgevonden.

Ook voor de jaren 2011 en 2012 werd door raad van de gemeente Loppersum een aanvraag voor een aanvullende uitkering ingediend.

1.2 Algemene karakteristiek

In onze provinciale verslagen 2008 tot en met 2011 is uitgebreid ingegaan op de algemene karakteristiek, de sociale structuur, de grondexploitatie, de collectieve voorzieningen, het ambtelijk apparaat en de regionale c.q. intergemeentelijke samenwerking in de gemeente Loppersum.

In dit verslag besteden we specifiek aandacht aan de grondexploitatie in de gemeente Loppersum, gezien de grote financiële risico's welke met de grondexploitatie in het algemeen zijn gemoeid.

1.3 Grondexploitatie

Woningbouwplannen	Verwacht expl. resultaat (Eindwaarde)	Verwachte einddatum (31-12)
Hilmaarweg (2 ^e fase) Stedum	-/- € 289.000	2020
Huizingerweg (Westeremden)	+ € 572.000	2017
Over de Wijmers (1 ^e fase) Loppersum	+ € 208.000	2016
Zuidrand (1 ^e fase) Middelstum	+ € 4.000	2014
Bedrijventerreinen		
Bedrijventerrein Boerdam Fraamklap	+ € 3.000	2014

Toelichting

De bovenstaande gegevens zijn afkomstig uit de meest recente exploitatieopzetten per 1-1-2011 (m.u.v. de opzet voor het plan Hilmaarweg 2^e fase Stedum). In exploitatie zijn per 1-1-2012 de volgende plannen.

Het plan "Over de Wijmers" in Loppersum kent een totale capaciteit van 82 kavels, het plan Zuidrand in Middelstum 95 kavels.

In 2007 hebben t.b.v. het plan Zuidrand grondaankopen tot een totaal van € 910.000 plaatsgevonden. Ook zijn door de raad in 2007 voor beide plannen aanzienlijke kredieten voor plankosten beschikbaar gesteld (€ 265.000 voor Over de Wijmers en € 255.000 voor Zuidrand).

De eerste fase van "**Over de Wijmers**" (49 kavels) kent op basis van de per 1-1-2011 bijgestelde exploitatieopzet een looptijd tot eind 2016 en resulteert in een overschot van € 208.000 (EW). De boekwaarde per 1-1-2011 bedraagt € 923.000.

De eerste fase van "**Middelstum Zuidrand**" omvat 32 kavels. In de exploitatieopzet per 1-1-2011 is uitgegaan van een looptijd tot eind 2014 en een vrijwel sluitende exploitatie (winst € 4.000 (EW)). Per 1-1-2011 bedraagt de boekwaarde ca. € 1 miljoen.

Over deze eerste fase van beide plannen heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden tussen provincie en gemeente.

Gezien de krimpproblematiek heeft er een discussie plaatsgevonden over de vraag in hoeverre beide plannen nog kunnen worden uitgevoerd.

Een en ander heeft geresulteerd in een bestuursovereenkomst tussen Loppersum en de provincie, waarin met betrekking tot de ontwikkeling van beide plannen een aantal afspraken is gemaakt.

Zo zijn beide plannen opgedeeld in 2 fasen. Voor de uitvoering is door de provincie alleen toestemming verleend voor de eerste fase, toestemming voor de tweede fase is afhankelijk van realisatie van de geplande grondverkoop.

Ook is een koppeling gemaakt met de transformatieopgave. Voor iedere nieuw gerealiseerde woning dient 1 woning te worden gesloopt.

Met betrekking tot het plan **Hilmaarweg, 2^e fase in Stedum** (44 kavels) is per 1-1-2011 de exploitatieopzet herzien.

Deze resulteert in een verlenging van de exploitatieperiode t/m 2020 en een verliesgevende exploitatie van € 288.000(EW).

De contante waarde van dit tekort bedraagt per 1-1-2011 € 169.000. Ter grootte van dit tekort op CW-basis is bij de jaarrekening 2010 -conform de BBV-voorschriften- een voorziening ten laste van de Reserve grondexploitatie getroffen.

Het plan **Huizingerweg in Westeremden** kent per 1-1-2011 nog 8 uitgeefbare kavels.

De exploitatieperiode loopt door tot eind 2017. Mede vanwege de lage boekwaarde (€ 35.000 per 1-1-2011) is een ruim winstgevende exploitatie mogelijk. Gerekend wordt met een voordelig resultaat per 31-12-2017 van € 572.000 (EW).

Het **bedrijventerrein Boerdam Fraamklap** omvat drie ruime (ca. 3.000m²) uitgeefbare kavels. De boekwaarde per 1-1-2011 bedraagt € 98.000. Er behoeven relatief weinig kosten gemaakt te worden.

Uitgegaan wordt van een uitgifteprijs van € 40 tot € 45 per m² en een exploitatieperiode t/m 2014. Dat zou leiden tot een licht positief exploitatieresultaat van € 3.000 eind 2014.

Reservepositie.

De stand van de Reserve grondexploitatie bedraagt per 1-1-2011 € 414.000.

Dit nadat bij de jaarrekening 2010 ten laste van deze reserve een voorziening is getroffen voor het tekort op de 2^e fase van het plan Hilmaarweg ad € 169.000 (CW-basis).

Conclusie.

Gezien de moeilijke situatie op de woningmarkt en de sterk teruggelopen vraag naar kavels, moet er in deze krimpregio- ondanks het feit dat de uitgifteschema's al zijn aangepast- nog steeds rekening worden gehouden met langere looptijden dan nu voorzien en dus ook met minder positieve einduitkomsten.

De ontwikkeling van vooral de plannen Zuidrand, Over de Wijmers en Hilmaarweg 2^e fase, zal daarom nauwlettend gevolgd moeten worden. Voor een goed inzicht is een jaarlijkse herziening van de exploitatieopzetten gewenst. De gemeente voldoet hieraan.

Daarnaast is er ook nog sprake van niet in exploitatie genomen gronden.

Voor de 2^e fase van de plannen Over de Wijmers en Zuidrand Middelstum zijn gronden aangekocht; hiervan is het de vraag of deze ooit nog in exploitatie zullen worden gebracht.

Hier ligt een mogelijk noodzakelijke afwaardering in het verschiet.

Actuele stand van zaken

De actuele stand van zaken met betrekking tot de verkopen in bovenstaande uitleggebieden is als volgt (informatie van de gemeente Loppersum, februari 2012).

Over de Wijmers: 8 kavels verkocht, 5 in optie gegeven, nog 3 vrije kavels;

Zuidrand: 3 kavels verkocht, 0 in optie gegeven, nog 17 vrije kavels;

Hilmaarweg: 1 kavel verkocht, 1 in optie gegeven, nog 2 vrije kavels;

Huizingerweg: 7 kavels verkocht, 2 in optie gegeven, nog 6 vrije kavels.

2. Toetsing aan de formele voorschriften

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene voorschriften waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente. Achtereenvolgens komen aan de orde het belastingpakket 2012 en de overige heffingen.

2.1. Algemene voorschriften

Artikel 12, lid 2 van de Financiële-verhoudingswet somt de voorwaarden op waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. De algemene middelen zullen aanmerkelijk en structureel tekort moeten schieten. Toetsing hiervan vindt plaats aan de hand van de begroting.

Begroting 2012

De begroting 2012 werd door de raad vastgesteld op 7 november 2011. De begroting 2012 van de gemeente werd gepresenteerd met een "positief saldo" van € 280.000 (dit bedrag wordt gestort in de reserve saneringsplan). Dit positieve saldo is mede ontstaan door de (incidentele) aanvullende artikel 12 bijdrage 2012 en doordat een aantal bezuinigingen uit het saneringsplan eerder dan verwacht zijn gerealiseerd en daardoor ook onderdeel uitmaken van het positieve saldo.

De gemeente heeft voldaan aan de wettelijke termijn voor inzending van de begroting.

De gemeente Loppersum heeft, evenals voor 2008 t/m 2011, voor 2012 weer een aanvraag ingediend tot een aanvullende uitkering in het kader van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet.

Voor de begrotingsjaren 2010 t/m 2013 zijn in het najaar van 2010 tussen gemeente, provincie en rijk afspraken gemaakt met de inspecteur van BZK welke vervolgens in een voorstel aan de fondsbeheerders zijn voorgelegd. Na advisering hierover door de provincie en de Rfv hebben de fondsbeheerders bij beschikking van 12 mei 2011 de aanvullende uitkeringen tot en met 2013 vastgesteld. De gemeente hoeft daarom (formeel) geen verzoek meer bij de fondsbeheerders in te dienen voor aanvullende bijdragen 2012 en 2013.

Formeel blijft de gemeente Loppersum vooralsnog tot en met 2013 "artikel 12 gemeente".

2.2 Belastingpakket 2012

Redelijk peil van de eigen inkomsten

De Financiële-verhoudingswet bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering, een bepaald redelijk peil hebben. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Dit is vastgesteld in artikel 4 van de Regeling aanvullende uitkering gemeentefonds en omvat de eigen inkomsten uit:

1. de onroerend-zaakbelastingen (OZB);
2. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten (huisvuil en bedrijfsvuil);
3. de rioolheffingen.

Een gemeente die over een bepaalde periode een aanvullende uitkering ontvangt zal voor de gehele periode van de aanvullende uitkering aan de eisen van het redelijk peil moeten (blijven) voldoen, tenzij er door de beheerders van het gemeentefonds toestemming is verleend om de OZB te verlagen. De provincie zal over het voldoen aan deze voorwaarde aan de beheerders van het gemeentefonds verslag uitbrengen. Dat doet de provincie in het provinciaal verslag (zoals bedoeld in artikel 20 van het besluit) vóór 15 februari van ieder jaar waarvoor een aanvullende uitkering is verstrekt.

Onderdekking op de onderdelen riool en reiniging mogen gecompenseerd worden door extra baten uit de onroerendezaakbelasting boven de 120%. In het onderzoek zal ten aanzien van de reiniging en riolering aandacht worden besteed aan de juiste lasten- en batentoe rekening aan beide functies dan wel functieonderdelen.

ad 1) OZB

De gemeente maakt gebruik van de mogelijkheid van tariefdifferentiatie tussen woningen en bedrijven (niet woningen). In de vergadering van 7 november 2011 zijn de tarieven voor 2012 voor eigenaren van woningen definitief vastgesteld op **0,1391** (2011 0,1295% en de tarieven voor eigenaren

respectievelijk gebruikers van niet woningen op **0,1783%** (2011 0,1746%) respectievelijk 0,1396% (2011 0,1351%). Het gewogen gemiddelde tarief is vervolgens berekend op **0,1458%** terwijl het normtarief voor 2012 **0,1432%** bedraagt.

Indien de uitkomst van de berekening hoger is dan 0,1432% (de toelatingseis voor 2012) dan voldoet een gemeente aan dit onderdeel voor toelating. Hierbij wordt uitgegaan van de veronderstelling dat bij de riolering én de reiniging sprake is van 100% lastendeckendheid.

Een eventuele onderdekking bij de reiniging en/of riolering moet worden gecompenseerd door een daarmee overeenkomende verhoging van het (gemiddelde) percentage WOZ-waarde.

Voor de berekening van het gemiddelde percentage WOZ-waarde voor de toelating tot artikel 12 wordt uitgegaan van de WOZ-gegevens per 1 januari van het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft.

ad 2) de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten (huisvuil en bedrijfsvuil)

De lasten van afvalstoffenverwijdering zijn álle exploitatielasten (inclusief alle perceptie- en apparaatskosten en kwijscheldingen) en kapitaallasten verbonden aan het inzamelen, het eventueel opslaan, afvoeren van huis- en bedrijfsvuil, evenals het storten, dan wel verbranden en/of anderszins verwerken van vuil of andere afvalstoffen afkomstig vanuit woningen of bedrijven (inclusief BTW). Eventueel verleende kwijscheldingen behoren door de opbrengst van de heffingen te worden gecompenseerd. Hiervoor kunnen geen andere onderdelen van de begroting (bijvoorbeeld bijzondere bijstand) als inkomsten worden ingebracht om zodoende te voldoen aan volledige kostendeckendheid. Als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds ontstaat hier normaliter een overdekking, omdat bij de berekening van de tarieven de BTW als last dient te worden meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel geen exploitatielast is. Deze omzetbelasting geeft als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht op een bijdrage uit het fonds. Reinigingsrechten hebben veelal betrekking op verwijdering en verwerking van bedrijfsafval.

De geraamde lasten voor het onderdeel afvalverwijdering en –verwerking bedragen € 1.214.687 (incl. btw). De exploitatie van dit onderdeel is kostendeckend.

Het tarief voor een meerpersoonshuishouden bedraagt in 2012, evenals in 2011, € 284,80 per jaar.

	2012	2011
functie 721:		
perceptiekosten e.d.	€ 16.749	€ 14.321
huishoudelijk afval	€ 1.050.696	€ 947.040
inkomsten afvalfonds	€ 4.500-	
gescheiden afvalinzameling	€ 65.585	€ 81.290
kwijschelding HF 6	€ 35.703	
storting in reserve	€ 50.454	
	€ 1.214.687	€ 1.042.651
opbrengst afvalstoffenheffing/rein. rechten	€ 1.214.687	€ 1.235.642
overdekking	€ -	€ 192.991

ad 3) de rioolheffingen

De rioolheffingen dienen kostendeckend te zijn. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting die wordt geheven op basis van artikel 228a, eerste lid van de Gemeentewet.

Essentie van het kostenverhaal bij de rioolheffing is dat de gemeente drie zorgplichten heeft en de kosten daarvan mag verhalen. De zorgplichten zijn een afvalwaterzorgplicht, een hemelwaterzorgplicht en een grondwaterzorgplicht. De opbrengsten van de rioolheffing moeten aan deze zorgplichten worden uitgegeven.

Onder de lasten van riolering worden álle exploitatielasten (inclusief alle perceptie- en apparaatskosten en kwijscheldingen) en kapitaallasten van onderhoud, aanleg en vervanging van riolering en bijkomende voorzieningen verstaan (inclusief BTW), zoals die in het door het gemeentebestuur vastgestelde (Verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan zijn opgenomen. Vanuit de Wet milieubeheer zijn gemeenten verplicht vóór 2013 een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan op te stellen. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan worden op grond van de Wet gemeentelijke

watertaken (in werking sinds 1 januari 2008) de nieuwe zorgtaken voor hemel- en grondwater expliciet vastlegt.

Ook bij de rioolheffingen behoren eventueel verleende kwijtscheldingen binnen de opbrengst van de heffingen te worden gecompenseerd. Bij de lastentoekening van de riolering komt het voor dat gemeenten deze, doordat de toedeling aan wegenonderhoud of riolering niet altijd eenduidig is, (gedeeltelijk) verantwoordt op de functie wegen. Bij de toerekening worden voor de berekening van de volledige lastendeckendheid tevens rioleringswerkzaamheden betrokken die zijn verantwoordt onder stadsvernieuwinglasten. Op basis van de uitspraak van de Hoge Raad van 4 juni 2010 houden ook baggerkosten (en grondwatercontrolekosten) meer dan zijdelings verband met de riolering, omdat de grachten, vijvers en overige waterlopen niet alleen dienen voor de waterberging maar ook voor de afvoer in het kader van het rioleringsbeheer (riooloverstort en hemelwaterlozing). Ook de kosten van het vegen van de wegen behoren tot de rioleringskosten.

Indien dit niet is opgenomen in de rioleringslasten dan dient standaard 50% van de kosten van het vegen van de wegen meegenomen worden.

Bij de berekening van de lasten voor riolering wordt uitgegaan van de totale lasten van de riolering, verminderd met de baten van de tijdelijke verfijning rioleringen en de eventuele baten van het cluster riolering in het gemeentefonds. Als er sprake is van een negatieve baat van dit cluster, dit komt voor in alle gemeenten met een goede bodemgesteldheid, wordt deze baat op nul gesteld. Maximaal 100% van de totale lasten mag doorberekend worden in het tarief van de rioolheffingen. Als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds, ontstaat hier normaliter een feitelijke overdekking, omdat bij de berekening van de tarieven de BTW als last wordt meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel geen feitelijke exploitatielast is. Immers deze omzetbelasting geeft als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht op een bijdrage uit het fonds.

De lasten in 2012 (incl. btw) van de riolering kunnen als volgt worden berekend:

	2012	2011
functie 722.00	€ 1.140.612	€ 1.087.736
beschikking over egalisatiereserve rioolheffing	€ -	€ 76.959-
functie 722.10 kosten rioolrechten	€ 14.900	€ 12.618
functie 723.66 - water watertaken uitvoering conform waterplan	€ 32.270	
<u>functie 210.15 - straatreiniging:</u>		
aandeel vegen wegen 50%	€ 8.641	€ 9.269
aandeel afvoer veegafval 50%	€ 3.916	€ 4.250
kolkenzuigen	€ 17.310	€ 15.225
afvoer slib	€ 1.772	€ 1.456
beschikking over reserve kapitaallasten GRP	€ 49.438-	
storting in de egalisatiereserve rioolheffing	€ 40.146	
tijdelijke maatstaf riolering (onderdeel AU)	€ -	€ 725-
netto lasten	€ 1.210.129	€ 1.052.870
opbrengst rioolrechten	€ 1.210.129	€ 1.092.617
overdekking	€ -	€ 39.748
aantal rioolaansluitingen	4.493	4.508
opbrengst per aansluiting (woningen en niet-woningen)	€ 282,05	€ 269,55
idem niet woningen laagtarief (30%)	€ 84,60	€ 81,25
eenheden (de helft van woning)	€ 141,00	€ 134,75

Bijzondere voorschriften

Eventuele aan de aanvullende uitkering verbonden bijzondere voorschriften gelden voor de tijd dat een gemeente is aangewezen op aanvullende steun uit het gemeentefonds. Bijzondere voorschriften blijven van kracht, zo nodig ook bij terugkeer na een afgeronde aanvullende uitkeringsperiode.

Aan de verlening van de artikel 12-uitkering is aan Loppersum door de gemeentefondsbeheerders het volgende bijzondere voorschriften gesteld: *het verhogen van de belastingopbrengst voor het*

onderdeel OZB voor de jaren 2011 tot en met 2013 met jaarlijks 2% boven de al door de gemeente ingezette jaarlijkse verhoging van 2,5%.

Op basis van de berekeningen van de OZB-tarieven evenals de geraamde OZB-opbrengsten blijkt Loppersum rekening te houden met dit bijzondere voorschrift.

Recapitulatie

Het in vorenstaande tabel berekende "gewogen gemiddeld tarief " in de gemeente Loppersum bedraagt 0,1491%. Door de beheerders van het gemeentefonds wordt voor het onderdeel OZB van het redelijk peil een normtarief als referentie gehanteerd van 0,1458%. De gemeente Loppersum voldoet op dit onderdeel aan de voorwaarden.

Omdat de rioolrechten en de afvalstoffen en reinigingsrechten voldoen aan de voorwaarde van 100% kostendekkendheid kan geconcludeerd worden dat de gemeente Loppersum ten aanzien van het redelijk peil eigen heffingen voldoet aan de toelatingseis van artikel 12.

Doordat de lasten van de rioolrechten en de afvalstoffen en reinigingsrechten tot en met 2011 exclusief BTW zijn geraamd ontstond tot en met 2011 een overdekking.

Ook voldoet de gemeente aan het opgelegde bijzondere voorschrift, te weten de OZB-opbrengst voor 2012 te verhogen met in totaal 4,5%.

2.3 Conclusie:

- De begroting 2012 is voor de wettelijke termijn van 15 november 2011 vastgesteld (7-11-2011).
- De begroting 2012 is niet structureel sluitend.
- De eigen inkomsten van OZB, rioolrechten en afvalstoffenheffing/reinigingsrechten bedragen meer dan het redelijk peil dat voorgeschreven is.
- De opbrengstraming voor de OZB stijgt met 4,5% in overeenstemming met het aan de gemeente opgelegde bijzondere voorschrift.

De gemeente voldoet voor begrotingsjaar 2012 aan de toelatingseis voor artikel 12.

3. Beschrijving en analyse financiële positie: jaarrekening en begroting

3.1 Rekeningresultaten 2004-2010

In onze vorige verslagen zijn de rekeningresultaten 2004 tot en met 2009 globaal geanalyseerd.

Jaar	Rekeningresultaat
2004	+ € 109.000
2005	+ € 868.000
2006	+ € 867.000
2007	+ € 867.000
2008	+ € 1.094.286
2009	+ € 9.621.037

Rekening 2010

De jaarrekening 2010 werd door de raad vastgesteld op 27 juni 2011.

In de begroting 2010 na wijzigingen werd nog uitgegaan van een tekort voor 2010 van € 1,1 miljoen, het uiteindelijke resultaat 2010 is € 1,3 voordelig, een positief verschil van € 2,4.

In onderstaande tabel is het verloop weergegeven.

begrotingstekort 2010 (begr. na wijzigingen)	€ (1.139.051)
aanvullende uitkering (art. 12) + afrekening voorgaande jaren	€ 1.000.000
minder uitgaven vervanging bruggen (uitvoering in 2011)	€ 222.000
ontv. rijksmiddelen onderhoud sportaccomm. tbv privatisering	€ 167.576
werkzaamheden 2010 die doorlopen in 2011	€ 554.562
minder kosten WMO, meer eigen bijdragen, afr. 2006 nieuwk.	€ 100.000
lagere bijdrage Afvalbeheer Noord-Groningen	€ 80.000
afrekening afvalfonds 2009	€ 36.000
minder kosten uitvoering waterplan	€ 49.000
lagere kosten leerlingenvervoer	€ 27.000
hogere inkomsten bouwleges	€ 43.000
bijdrage Regioraad Noord Groningen vervalt (GR opgeheven)	€ 34.000
overige diverse kleinere posten	€ 126.829
voordelig saldo jaarrekening	€ 1.300.916

De raad besloot het voordelig saldo als volgt te bestemmen:

- toevoegen aan de bestemmingsreserve restantkredieten vorig dienstjaar	€ 554.562
- storting in de bestemmingsreserve uitvoering Saneringsplan	- 167.576
- storting in de bestemmingsreserve uitvoering Beheerplannen	- 180.598
- storting in de bestemmingsreserve samenwerking (o.a. WOZ/belastingen)	- 231.680
- storting in de bestemmingsreserve onderhoud gemeentewerf	- 166.500
totaal	€ 1.300.916

Het voordelig resultaat over 2009, was vooral het resultaat van incidentele opbrengsten welke in 2009 zijn verantwoord. Het betrof ondermeer de extra uitkering uit het gemeentefonds (€ 3,75 miljoen) i.v.m. art. 12, de inzet van een (groot) deel van de algemene reserve (€ 1,1 miljoen) i.h.k. van de art. 12 status, de opbrengst van de verkoop van Essent aandelen (€ 7,9 miljoen), onderschrijving onderhoudsposten (doorgeschoven naar volgende jaren) etc. etc.

In de rekening werden deze bedragen gespecificeerd en toegelicht.

Globale verklaring van het resultaat 2010 (x € 1.000):

programma	realisatie 2010			begr. 2010 saldo	afwijking begr./rek.
	lasten	baten	saldo		
1 Algemeen bestuur en gem. organisatie	€ 2.901	€ 214	€ 2.687	€ 2.819	€ 131
2 Volkshuisvesting en Ruimt. Ordening	€ 2.930	€ 2.182	€ 748	€ 982	€ 234
3 Economische zaken en werkgelegenheid	€ 2.004	€ 1.813	€ 190	€ 220	€ 30
4 Openbare werken: groen en grijs	€ 4.151	€ 0	€ 4.150	€ 4.369	€ 218
5 Openbare orde en veiligheid	€ 893	€ 66	€ 827	€ 856	€ 29
6 Verkeer en vervoer, bereikbaarheid	€ 118	€ 4	€ 114	€ 125	€ 11
7 Onderwijs	€ 1.140	€ 42	€ 1.097	€ 1.328	€ 231
8 Sport en ontspanning	€ 751	€ 82	€ 669	€ 847	€ 178
9 Kunst, cultuur en monumenten	€ 298	€ 5	€ 293	€ 312	€ 19
10 Recreatie en toerisme	€ 254	€ 31	€ 223	€ 184	€ 39-
11 Soc. voorz. en lokaal soc. beleid	€ 6.451	€ 3.704	€ 2.747	€ 2.846	€ 100
12 Volksgezondheid	€ 800	€ 275	€ 525	€ 509	€ 16-
13 Milieu	€ 2.336	€ 2.407	€ 71-	€ 287	€ 358
14 Welzijn	€ 538	€ 49	€ 489	€ 542	€ 53
Subtotaal programma's	€ 25.565	€ 10.876	€ 14.689	€ 16.226	€ 1.537
Onvoorz. uitgaven	€ -	€ -	€ -	€ 132	€ 132
Algemene dekkingsmiddelen	€ 920	€ 15.862	€ 14.941-	€ 13.983-	€ 958
Saldo voor resultaatbestemming	€ 26.485	€ 26.738	€ 253-	€ 2.374	€ 2.627
Mutatie reserves	€ 791	€ 1.838	€ 1.048-	€ 1.235-	€ 187-
Saldo na resultaatbestemming	€ 27.276	€ 28.576	€ 1.301-	€ 1.139	€ 2.440

De bovenstaande verschillen zijn in de jaarrekening per programma nader toegelicht en gespecificeerd (toelichting op de programmarekening blz. 76 e.v.). Enkele grotere verschillen betreffen (> € 100.000):

(globale) analyse programma 1 - bestuur en dienstverlening:

verschuiving toerekening uren vanuit kostenplaatsen	€ 38.000
minder externe juridische ondersteuning (minder zittingen en bezwaarschriften)	€ 16.000
storting vanuit APPA ivm pensioenverplichtingen voorm. Wethouder	€ 44.000
overige lagere lasten	€ 8.000
lagere batens door minder legesinkomsten	€ 9.000-
per saldo lagere lasten	<u>€ 131.000</u>

(globale) analyse programma 2 - volkshuisvesting en ruimtelijke ordening:

aankoop pand tbv Centrumplan uitgesteld tot 2011	€ 332.000
kosten bestemmingsplan buitengebied nog niet volledig in rekening gebracht (2011)	€ 58.000
verwacht verlies (nav actualisatie) bestemmingsplan Stedum tlv resultaat 2010	€ 169.000-
meer inkomsten bouwleges	€ 43.000
overige: lagere lasten en lagere batens	€ 30.000-
per saldo lagere lasten	<u>€ 234.000</u>

(globale) analyse programma 4 - openbare werken : groen en grijs:

de uitvoering van vervanging bruggen vindt later plaats dan gepland (2011 ipv 2010)	€ 222.000
overige	€ 3.000-
per saldo lagere lasten	<u>€ 219.000</u>

(globale) analyse programma 7 - onderwijs:

lagere lasten leerlingenvervoer (daling vervoerde leerlingen)	€ 27.000
lagere onderhoudskosten schoolgebouwen	€ 56.000
procedure 5-jaarl. Afrekening nog niet afgerond, via art. 12 bijdrage voor ontvangen	€ 115.000
overige	€ 33.000
per saldo lagere lasten	<u>€ 231.000</u>

<u>(globale) analyse programma 8 - sport en ontspanning:</u>	
ontv. rijksmiddelen onderhoud sportaccomm. tbv privatisering	€ 165.000
minder uitgaven voorspeelvoorzieningen	€ 9.000
overige	€ 4.000
per saldo lagere lasten	<u>€ 178.000</u>

<u>(globale) analyse programma 11 - sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid:</u>	
hogere kosten bijstand (wet BUIG en BBZ) en uitvoeringskosten ISD	€ 107.000-
minder kosten WMO en meer eigen bijdragen	€ 121.000
terugbetaling middelen voorgaande jaren ISD	€ 24.000
hogere rijksbijdrage wet BUIG en BBZ	€ 50.000
afrekening rijk Wet Inburgering Nieuwkomers 2006	€ 24.000
overige	€ 12.000-
per saldo lagere lasten	<u>€ 100.000</u>

<u>(globale) analyse programma 13 - milieu:</u>	
lagere bijdragen aan Afvalbeheer Noord-Groningen en de Milieudienst (gem. Gron.)	€ 80.000
lagere kosten onderhoud/vervanging riolering ivm later uitgevoerde werkzaamh. (2011)	€ 116.000
lagere kosten milieuonderzoek en bodemonderzoek	€ 24.000
minder kosten implementatie Waterplan (loopt achter op planning), afronding in 2011	€ 49.000
hogere bijdrage uit afvalfonds wegens afrekening 2009	€ 36.000
inkomst ivm tegemoetkoming kosten van in het verleden toegepaste bestuursdwang	€ 31.000
overige	€ 21.000
per saldo lagere lasten	<u>€ 357.000</u>

specificatie algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien:

	<u>begr. 2010</u>	<u>rek. 2010</u>	<u>verschil</u>
lokale heffingen	€ 1.020.602	€ 996.379	€ 24.223-
algemene uitkering	€ 12.416.932	€ 13.414.010	€ 997.078
dividend en rente	€ 811.084	€ 783.577	€ 27.507-
saldo financieringsfunctie	€ 101.250	€ 14.562	€ 86.688-
btw-compensatiefonds	€ -	€ 21.558	€ 21.558
overige alg. dekkingsmidd.	€ 366.725-	€ 288.679-	€ 78.046
	<u>€ 13.983.143</u>	<u>€ 14.941.407</u>	<u>€ 958.264</u>

globale analyse lokale heffingen:

hogere kosten uitvoering wet WOZ (meer agrarische objecten bezocht)	€ 7.000
lagere opbrengst OZB (lagere waarden div. objecten)	- 11.000
hogere opbrengst hondenbelasting (na controle meer aangiften)	- 3.000
hogere opbrengst forensenbelasting (toename met 2 forensenpanden)	- 2.000
hogere kosten heffing en invordering gem. bel. door afboeking oninbare vorderingen en inhuur personeel ivm vacature ruimte	- 11.000
per saldo lagere opbrengst	<u>€ 24.000</u>

algemene uitkering

De in de jaarrekening verantwoorde algemene uitkering is als volgt opgebouwd:

raming (primitieve) begroting 2010	€ 11.058.813
bijstellingen 2010 (per saldo)	- 34.381 -/- (verwerkt in Turaps 2010)
nabetaling 2008	- 23.071 -/-
nabetaling 2009	- 59.555
	<u>€ 11.060.916</u>
aanvulling AU 2010	- 60.117 (vgl. opgave gemeente)
aanvullende uitkering art., 12 Fvw	- 2.292.977
totaal	<u>€ 13.414.010</u>

Aanvullende uitkering artikel 12 Fvw

Sinds 2008 ontvangt de gemeente een aanvullende uitkering in het kader van artikel 12 van de Fvw. In september 2010 zijn tussen gemeente, BZK en provincie meerjarige afspraken gemaakt voor de jaren 2010 t/m 2013.

In onderstaande tabel zijn de te ontvangen en verantwoorde bedragen weergegeven.

<u>beschikking BZK:</u>			<u>verantwoording door gemeente in jaarrekening:</u>		
2008	voorstel insp.	€ 1.116.308	2008	€ 1.116.308	cf. voorstel inspecteur over 2008
2009	voorstel insp.	€ 2.627.477	2009	€ 1.116.308	geraamd VS (o.b.v. 2008)
	aanv. Wegen	€ 1.392.500		€ 1.511.169	extra ontvangen cf. voorstel
		€ 4.019.977		€ 2.627.477	cf. voorstel inspecteur over 2009
		€ 2.178.775		vordering Rijk i.v.m. afb. immat. activa	
				€ 4.806.252	
2010	voorstel insp.	€ 1.495.000	2010	€ 1.392.977	aanvulling wegen 2009
	aanv. bagg. e.d.	€ 243.000		€ 900.000	€ 1.495.000 -/- € 595.000 afb. immat. activa
		€ 1.738.000		€ 2.292.977	
	subtotaal	€ 6.874.285		€ 8.215.537	<i>verschil betreft vordering afboeking imm. Activa</i>
2011	voorstel insp.	€ 1.639.000			
	aanv. bagg. e.d.	€ 245.000			
		€ 1.884.000			
2012	voorstel insp.	€ 1.382.000			
	aanv. bagg. e.d.	€ 258.000			
		€ 1.640.000			
2013	voorstel insp.	€ 647.000			
	aanv. bagg. e.d.	€ 278.000			
		€ 925.000			
totaal		€ 11.323.285			

In 2009 zijn in overleg met de inspecteur in het kader van de artikel 12-procedure te saneren immateriële activa afgeboekt t.w.v. € 2.723.469. De gemeente ontvangt hiervoor gedurende 5 jaar (2009 t/m 2013) een 5-jarige 3% annuïteit van € 594.682 (afgerond € 595.000). Als vordering heeft de gemeente op de balans het totaal te ontvangen bedrag opgenomen. Jaarlijks wordt (ten laste van de aanvullende uitkering) € 595.000 van deze vordering afgeboekt.

dividend en rente

De begrote- en werkelijke opbrengsten van dividend en rente is in onderstaande tabel weergegeven. Door de verkoop van aandelen Essent daalt de dividendopbrengst van deelnemingen, daartegenover staat een rentevergoeding van Enixis en wordt bespaarde rente berekend over de na verkoop van aandelen gevormde bestemmingsreserve.

Door lagere reserves (per 1-1-2010) daalt de bespaarde rente t.a.v. de overige reserves.

	<u>begroting</u>	<u>rekening</u>	<u>verschil</u>
dividend deelnemingen	€ 377.726	€ 94.851	€ (282.875)
opbrengst verkoop aandelen Essent (restant)	€ -	€ 16.641	€ 16.641
rentevergoeding bruglening Enexis	€ -	€ 84.184	€ 84.184
lasten nutsvoorzieningen	€ (22.085)	€ (73.600)	€ (51.515)
bespaarde rente Algemene Reserve	€ 89.564	€ 38.391	€ (51.173)
bespaarde rente inbrengsom Essent	€ 4.629	€ 341.587	€ 336.958
overige bespaarde rente	€ 301.289	€ 221.567	€ (79.722)
totaal	€ 751.123	€ 723.621	€ (27.502)

saldo van de financieringsfunctie

Hier zijn verantwoord de ontvangen rente over kortlopende financieringen en het verschil tussen de voorcalculatorische doorberekende omslagrente en de werkelijk betaalde rente.

	<u>begroting</u>	<u>rekening</u>	<u>verschil</u>
rente kortlopende financiering	€ (750)	€ 98.336	€ 99.086
saldi kostenplaatsendoorberekening r + a	€ 102.000	€ (83.774)	€ (185.774)
totaal	€ 101.250	€ 14.562	€ (86.688)

Op de post kortlopende financiering is aan rentebaten ca. € 96.000 verantwoord (wegens rente van de ontvangen nabetaaling betreffende de aanvullende uitkering art. 12 en depositorente wegens overtollige liquide middelen).

BTW-compensatiefonds

Dit betreft een (nagekomen) terugontvangst van compensabele BTW over de periode 2007 - 2009.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De per saldo lagere lasten zijn globaal als volgt te verklaren:

geraamde stelposten functioneel geboekt	€ 7.000
lagere lasten saldi kostenplaatsen	- 149.000 -/-
niet geraamde oninbare vorderingen	- 64.000
per saldo lagere opbrengst	<u>€ 78.000</u>

Reservepositie

	2010	2009	verschil
<u>algemene reserves</u>			
algemene reserve	€ 228.092	€ 332.913	€ 104.821-
rekening saldo	€ 1.300.916	€ 9.621.037	€ 8.320.121-
totaal algemene reserves	€ 1.529.008	€ 9.953.950	€ 8.424.942-
<u>bestemmingsreserves en voorzieningen</u>			
- bestemmingsreserves	€ 14.380.550	€ 5.702.645	€ 8.677.905
totaal reserves	€ 15.909.558	€ 15.656.595	€ 252.963
- voorzieningen	€ 1.771.825	€ 1.791.530	€ 19.705-
Totaal reserves / voorzieningen gemeente	€ 17.681.383	€ 17.448.125	€ 233.258
algemene reserve per woonruimte	<u>€ 49</u>	<u>€ 72</u>	<u>€ 23-</u>
algemene reserve per inwoner	€ 22	€ 32	€ 10-
aantal woonruimten	4.630	4.631	1-
aantal inwoners	10.452	10.543	91-

Het verloop van de reserves is in de staat van reserves en voorzieningen gespecificeerd. Globaal is het verloop als volgt:

Algemene reserve:

saldo 31-12-2008	€ 1.719.541
toevoeging gedeelte rekeningsaldo 2008	- 71.744
onttrekking tgv exploitatie (ihk van art. 12 procedure)	<u>- 1.458.372</u>

Centrumplan Loppersum

Met de eigenaren van de panden Raadhuisstraat 1 en 3 is overeenstemming bereikt tot aankoop van de desbetreffende panden. In samenwerking met bureau Kroezen en Partners en de uitbater van de supermarkt is gewerkt aan een ontwerp. Een eerste opzet hiervan is al aan de gemeenteraad gepresenteerd.

Gezien de moeilijke situatie op de woningmarkt en de sterk teruggelopen vraag naar kavels, moet er in deze krimpregio- ondanks het feit dat de uitgifteschema's al zijn aangepast- nog steeds rekening worden gehouden met langere looptijden dan nu voorzien en dus ook met minder positieve einduitkomsten.

De ontwikkeling van vooral de plannen Zuidrand, Over de Wijmers en Hilmaarweg 2^e fase, zal daarom nauwlettend gevolgd moeten worden. Voor een goed inzicht is een jaarlijkse herziening van de exploitatieopzetten gewenst. De gemeente voldoet hieraan.

Daarnaast is er ook nog sprake van niet in exploitatie genomen gronden.

Voor de 2^e fase van de plannen Over de Wijmers en Zuidrand Middelstum zijn gronden aangekocht; hiervan is het de vraag of deze ooit nog in exploitatie zullen worden gebracht.

Hier ligt een mogelijk noodzakelijke afwaardering in het verschiet.

Accountantsrapport over de jaarrekening 2010

De accountant is van oordeel dat de jaarrekening van de gemeente Loppersum een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en de lasten over 2010 als van de activa en passiva per 31 december 2010 in overeenstemming met het BBV.

De accountant is voorts van oordeel dat de in de jaarrekening 2010 verantwoorde baten en lasten evenals de balansmutaties, uitgezonderd het mogelijke effect van wat is vermeld onder "onderbouwing van het oordeel met beperking" rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Onderbouwing van het oordeel met beperking

De gemeente is bij besluit van 12 mei 2011 door BZK bij beschikking geïnformeerd over de aanvullende uitkering 2010. Hieruit bleek dat de aanvullende uitkering € 243.000 hoger zal zijn i.v.m. achterstallig onderhoud m.b.t. baggeren e.d.

De vordering van € 243.000 die hierdoor ontstaat en de hiermee gepaard gaande verplichting van € 243.000 zijn niet in de jaarrekening 2010 verwerkt en worden daarmee door de accountant aangemerkt als niet rechtmatig.

3.2 Begrotingen 2011 en 2012

Begroting 2011

Begrotingsjaar is inmiddels afgesloten en gewerkt wordt aan de samenstelling van de jaarrekening 2011.

Begroting 2012

De begroting 2012, door de raad vastgesteld op 7 november 2011, is weliswaar gepresenteerd met een "positief saldo" van € 280.000 maar dit positieve saldo is grotendeels ontstaan door de (incidentele) aanvullende artikel 12 bijdrage 2012 van € 1.640.000.

Omdat ingaande 2014 materieel begrotingsevenwicht weer bereikt kan worden, kan de gemeente op grond van onze toezichtcriteria voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking komen (beleidskader "Zichtbaar Toezicht"). Hierover is overleg geweest met de artikel 12 inspecteur van BZK. Ook vanuit BZK wordt de mening gedeeld dat de gemeente Loppersum onder het repressieve begrotingstoezicht kan worden geplaatst. Ons college besloot dan ook de gemeente Loppersum voor begrotingsjaar 2012 onder het repressieve begrotingstoezicht te plaatsen.

	2012	2013	2014	2015	2016
uitkomst begroting	€ 280.000	€ 159.000	€ 343.000	€ 156.000	€ 314.000
inclusief aanvullende uitkering	€ 1.640.000	€ 925.000	€ -	€ -	€ -

Vergelijking tussen primitieve begroting 2011 en de primitieve begroting 2012 geeft het volgende beeld ($x \in 1.000$):

programma	begroting 2011			begroting 2012			afwijking 2011-2012	
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	abs.	rel.
1 Algemeen bestuur en gem. organisatie	2.231	168	2.063	2.238	167	2.070	7	0,4%
2 Volkshuisvesing en Ruimt. Ordening	1.111	379	732	1.112	451	662	70-	-9,6%
3 Economische zaken en werkgelegenheid	2.221	1.994	227	2.057	1.969	88	139-	-61,3%
4 Openbare werken: groen en grijs	3.263	338	2.925	3.241	0	3.241	316	10,8%
5 Openbare orde en veiligheid	903	55	848	976	45	931	83	9,8%
6 Verkeer en vervoer, bereikbaarheid	118	-	118	147	-	147	29	24,6%
7 Onderwijs	1.124	27	1.097	1.016	26	990	107-	-9,8%
8 Sport en ontspanning	707	42	665	501	11	490	175-	-26,4%
9 Kunst, cultuur en monumenten	290	6	284	278	6	272	12-	-4,1%
10 Recreatie en toerisme	177	2	175	239	2	237	62	35,6%
11 Soc. voorz. en lokaal soc. beleid	6.167	3.321	2.846	6.165	3.036	3.129	283	9,9%
12 Volksgezondheid	859	318	541	876	87	789	248	45,9%
13 Milieu	2.692	2.333	359	2.715	2.429	285	74-	-20,5%
14 Welzijn	599	38	561	617	38	579	18	3,2%
Subtotaal programma's	22.462	9.021	13.441	22.178	8.268	13.910	469	3,5%
Onvoorzien uitgaven	227	-	227	173	-	173	54-	-24,0%
Algemene dekkingsmiddelen	502	14.533	14.031-	311	15.085	14.774-	743-	5,3%
Saldo voor resultaatbestemming	23.191	23.554	363-	22.661	23.353	692-	329-	90,6%
Mutatie reserves	643	280	363	915	223	692	329	
Saldo na resultaatbestemming	23.834	23.834	-	23.576	23.576	-	-	

In de begroting zijn de verschillen per programma tussen 2011 en 2012 toegelicht en geanalyseerd. Hiernavolgend worden globaal de verschillen ($> \in 10.000$) weergegeven.

Op programma 2 worden de hogere kosten ad € 70.000 grotendeels veroorzaakt doordat bij actualisatie in 2011 van het bestemmingsplan Hilmaarweg een negatief saldo wordt geraamd per 1-1-2012 waardoor nadelige rente moest worden berekend.

De lagere kosten op programma 3 worden vooral veroorzaakt doordat het product handel en ambacht in 2012 geen onderdeel meer uitmaakt van dit programma. In 2011 werd hiervoor (per saldo) € 146.866 geraamd.

Dit product is overgeheveld naar programma 11 sociale voorzieningen en sociaalbeleid onder het product schuldhulpverlening en hiervoor is in 2012 (per saldo) € 149.322 geraamd.

Op programma 4 wordt per saldo € 316.000 meer geraamd, als volgt te specificeren:	
aanpassing onderhoudskosten wegen (cf. beheerplan en beschikking art. 12 BZK)	€ 186.000 -/-
hogere uitgaven openbare verlichting (uitvoering vervangingsplan)	- 109.000
aanpassing kosten civieltechnische kunstwerken (cf. beschikking art. 12 BZK)	- 42.000
overige aanpassingen	- 14.000
lagere baten, onttrekking aan de voorziening onderhoud wegen in 2011 was éénmalig	- <u>337.000</u>
totaal per saldo	<u>€ 316.000</u>

De hogere kosten op programma 5 worden vooral veroorzaakt door een hogere toerekening van uren door werkorganisatie VTH-DEAL ad € 84.000 aan dit programma maar worden weer gecompenseerd door lagere toerekening aan de programma's volkshuisvesting en ruimtelijke ordening en aan milieu.

De hogere kosten op programma 6 ad € 29.000 worden veroorzaakt door een hogere toerekening van uren voor het uitvoeren van maatregelen voor het invoeren van 30/60-kilometerzones ad € 17.000 en aan overige kosten voor € 12.000.

De lagere kosten op programma 7 ad € 107.000 worden vooral veroorzaakt door lagere toerekening van uren als gevolg van de privatisering van de gymzaal in Zeerijp ad € 10.000, doordat enkele activa geen boekwaarde meer hebben ontstaat een rentevoordeel van € 40.000 en doordat conform het door de raad vastgestelde saneringsplan een lagere subsidie voor schoolbegeleiding wordt verstrekt wordt hieraan € 23.000 minder uitgegeven.

Op de overige producten van dit programma wordt per saldo € 34.000 uitgegeven.

De hogere kosten op programma 10 ad € 62.000 worden veroorzaakt door een hogere toerekening van uren voor het uitvoeren van het beleidsplan recreatie en toerisme.

Op programma 11 wordt per saldo € 283.000 meer aan kosten geraamd voornamelijk als gevolg van een tekort op het I-deel als gevolg van de wet BUIG (bundeling uitkeringen van inkomensvoorzieningen aan gemeenten) ad € 112.000 en de van programma 3 overgehevelde kosten van schuldhulpverlening ad € 149.000.

De hogere kosten op programma 12 ad € 248.000 worden vooral veroorzaakt door hogere kosten voor het beheer van de begraafplaats (€ 36.000) en minder inkomsten begraafrechten (€ 25.000) en (per saldo) lagere baten (rijksvergoeding) voor het CJG (€ 184.000).

Op programma 13 wordt per saldo € 74.000 minder geraamd, als volgt te specificeren:	
lagere bijdrage Afvalbeheer Noord-Groningen	€ 50.000 -/-
lagere raming voor subsidie oud papier	- 18.000 -/-
extra kosten voor bodemsanering	- 20.000
opnemen van ramingen voor achterstallig- en regulier onderhoud baggeren (cf. beschikking art. 12 BZK)	- 144.000
lagere kosten i.v.m. onderbrengen div. VTH taken bij de werkorganisatie VTH-DEAL	- <u>74.000</u> -/-
per saldo hogere lasten	€ 22.000
minder opbrengsten afvalstoffenheffing door lager aantal percelen	€ 21.000
hogere opbrengsten rioolheffing (in 2011 uitgegaan van te laag aantal woningen)	- <u>118.000</u> -/-
totaal per saldo minder geraamd (afgerond)	<u>€ 74.000</u>

Voor algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven zijn de volgende bedragen geraamd:

<u>onvoorziene uitgaven:</u>	2011	2012	verschil
onvoorziene uitgaven incidenteel	€ 26.123-	€ 26.198-	€ 75-
kapitaallasten investeringsplan t/m 2011	€ 215.508-	€ 65.026-	€ 150.482
t.l.v. riolen en rioolgemalen t/m 2010	€ 107.242	€ 450	€ 106.792-
kapitaallasten investeringsplan t/ 2011	€ 165.810-	€ 143.328-	€ 22.482
t.l.v. riolen en rioolgemalen t/m 2011	€ 73.499	€ 61.517	€ 11.982-
onvoorziene uitgaven	€ 226.700-	€ 172.585-	€ 54.115
algemene dekkingsmiddelen:			
lokale heffingen	€ 1.251.012	€ 1.303.441	€ 52.429
algemene uitkering	€ 11.154.106	€ 11.600.157	€ 446.051
aanvullende uitkering artikel 12	€ 1.044.000	€ 1.045.000	€ 1.000
dividend en rente	€ 721.584	€ 764.379	€ 42.795
saldo financieringsfunctie	€ 2.809-	€ 1.910-	€ 899
overige alg. dekkingsm.	€ 137.112-	€ 63.356	€ 200.468
totaal algemene dekkingsmiddelen	€ 14.030.781	€ 14.774.423	€ 743.642
totaal algemene dekkingsmiddelen + onvoorzien	€ 13.804.081	€ 14.601.838	€ 797.757

Voor onvoorziene uitgaven (incidenteel) wordt € 2,50 per inwoner geraamd. Voor structurele onvoorziene uitgaven wordt op basis van het saneringsplan geen uitgaven meer geraamd.

De overige onvoorziene uitgaven betreffen veelal kapitaallasten van (voorgenomen) investeringen welke na besluitvorming door de raad functioneel worden geraamd door middel van een begrotingswijziging.

De hogere opbrengst lokale heffingen ad € 52.000 is als volgt te specificeren:

hogere kosten uitvoering wet WOZ	€ 2.000 -/-
hogere opbrengst OZB	- 64.000
hogere kosten heffing en invordering gem. belastingen	- 10.000 -/-
totaal	€ 52.000

In bovenstaande raming voor 2012 is rekening gehouden met een stijging van 4,5% voor de OZB en 2,5% voor de honden- en forensenbelasting.

De geraamde algemene uitkering 2012 is gebaseerd op gegevens uit de septembercirculaire 2011.

De geraamde aanvullende uitkering artikel 12 is gebaseerd op de beschikking van de fondsbeheerders d.d. 11 mei 2011, de gemeente ontvangt in begrotingsjaar 2012 op grond van deze beschikking € 1.640.000, verantwoord is € 1.640.000 -/- € 595.000 is € 1.045.000.

In 2009 zijn in overleg met de inspecteur in het kader van de artikel 12-procedure te saneren immateriële activa afgeboekt t.w.v. € 2.723.469. De gemeente ontvangt hiervoor via de aanvullende uitkering gedurende 5 jaar (2009 t/m 2013) een 5-jarige 3% annuïteit van € 594.682 (afgerond € 595.000). Als vordering heeft de gemeente op de balans het totaal te ontvangen bedrag opgenomen.

Jaarlijks wordt (ten laste van de aanvullende uitkering) € 595.000 van deze vordering afgeboekt.

De per saldo hogere opbrengst aan dividend en rente ad € 43.000 is als volgt te specificeren:

lager dividend BNG	€ 5.000
lager dividend en rente Enexis e.d. (i.p.v. dividend Essent)	- 4.000
lagere lasten nutsvoorzieningen	- 9.000
hogere bespaarde rente	- 48.000
diversen/afrondding	- 6.000
totaal	€ 43.000

De overige algemene dekkingsmiddelen (lasten) zijn als volgt te specificeren:

	<u>2011</u>	<u>2012</u>
<u>stelposten:</u>		
functiewaardering	€ 10.000	€ 10.000
saneringsplan: t/m 2012		€ 171.808-
sanering op areaal beheerplannen		€ 75.577-
besparing regionale omgevingsdiensten		€ 28.846-
lagere loonkosten		€ 10.775-
nog niet gerealiseerd saneringsplan 2010	€ 68.600-	€ -
saneringsplan: opgave 2011	€ 200.700-	€ -
latere realisatiesaneringsplan jaarschijf 2011	€ 114.000	€ -
gerealiseerd - schriefwedstrijd	€ 3.000	€ -
lagere loon- en prijsstijging (inkoop derden)		€ 14.000-
inkoop van beeldmateriaal (luchtfoto's)		€ 13.000-
totaal stelposten	€ 142.300-	€ 304.006-
<u>saldi van kostenplaatsen:</u>		
KP 1: secretaris, staf en griffier	€ 29.219	€ -
KP 4 MRO - inhuur derden		€ 27.000
HKP 2: salarissen en soc.lasten	€ 1.546-	€ -
KP 9: voormalig- en boventallig personeel	€ 255.930	€ 215.918
div. HKP en KP	€ 4.191-	€ 2.268-
totaal saldi van kostenplaatsen	€ 279.412	€ 240.650
totaal stelposten en saldi van kostenplaatsen	€ 137.112	€ 63.356-

Bovenstaande specificatie spreekt voor zich.

3.3 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen 2012 (zie paragraaf weerstandsvermogen in de begroting 2012):

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)	€ 721.250	
Beschikbare weerstandscapaciteit		
* onvoorzien (structureel/incidenteel	€ 26.198	
* vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	<u>- 364.375</u>	- 390.573
Weerstandsvermogen (negatief)		<u>€ 331.177</u>

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat er nog sprake is van een negatief weerstandsvermogen, ten opzichte van vorig jaar is het negatieve weerstandsvermogen afgenomen met ca. € 240.000.

Dit komt enerzijds door een afname van geïnventariseerde risico's (ca. € 107.000) anderzijds door een toename van de algemene reserve (ca. € 133.000).

Het negatieve weerstandsvermogen is ondermeer een gevolg van de artikel 12-status omdat conform artikel 12 beleid de algemene reserve de afgelopen jaren is afgeroomd.

Het gemeentebestuur is zich bewust van deze situatie en stelt alles in het werk om de weerstandscapaciteit zo spoedig mogelijk weer op peil te brengen.

Uit het verloop van de algemene reserve blijkt dat het gemeentebestuur hierin slaagt.

De stand van de algemene reserve medio januari 2012 is op basis van de actuele stand van zaken te stellen op € 1,5 miljoen, als volgt te specificeren:

saldo 31-12-2010 (jaarrekening)		€ 228.092
toevoeging o.b.v. begroting 2011 (functie 980)	€ 104.764	
voordelig resultaat 1 ^o tussenrapportage 2011	<u>- 31.519</u>	<u>- 136.283</u>
saldo 1-1-2012 (begroting)		€ 364.375
voordelig resultaat 2 ^o tussenrapportage 2011	€ 368.937	
afronding aandelen EPZ (kerncentrale Borssele)	- 797.492	
1 ^o vrijval CBL Escrow fonds (verkoop aand. Essent)	<u>- 66.913</u>	<u>- 1.233.342</u>
actueel saldo januari 2012		<u>€ 1.597.717</u>

3.4 Beheerplannen

In de begroting 2008 zijn indicatieve ramingen opgenomen voor achterstallig onderhoud om een zo reëel mogelijk financieel beeld te geven van het achterstallig onderhoud. Het betrof echter indicatieve ramingen waaraan nog geen recente beheerplannen aan ten grondslag lagen.

In 2008 is een begin gemaakt met de samenstelling van de beheerplannen. In 2011 is de samenstelling van de beheerplannen afgewerkt. Hiernavolgend een actueel overzicht.

beheerplan	stand van zaken
wegen	gereed
gebouwen	gereed
bruggen	gereed
kunstwerken, monumenten	gereed
openbaar groen	gereed
openbare verlichting	gereed
rioolbeheer GRP	gereed
begraafplaatsen	is betrokken bij beheerplan groen
speeltoestellen	gereed
recreatieve paden	gereed
havens, baggeren en beschoeiingen	gereed
sportfaciliteiten (complexen)	gereed

Geconstateerd kan worden dat inmiddels alle beheerplannen gereed zijn en dat daardoor inzicht bestaat in de stand van het achterstallig onderhoud. De gemeente is inmiddels begonnen deze achterstanden weg te werken.

Ook zijn nu de bedragen van de beheerplannen volledig in de (meerjaren)begroting opgenomen.

3.5 Meerjarenraming 2012 - 2015

Zoals al werd opgemerkt zijn vanaf 2012 (op papier) sluitende begrotingen vastgesteld.

Ter informatie bijgaand overzicht. Uit dit overzicht blijkt dat in 2012 en 2013 nog geen sprake is van een materieel sluitende begroting omdat over die jaren nog een aanvullende uitkering wordt ontvangen. Vanaf 2014 is sprake van een materieel sluitende begroting. De komende jaren zal deze opstelling uitgangspunt zijn voor ons financieel toezicht.

In de programmabegroting, de productenbegroting en de meerjarenraming zijn onderstaande bedragen uitgebreid toegelicht.

programma	2012	2013	2014	2015
1 bestuur en dienstverlening	€ 2.070.427	€ 2.074.212	€ 2.059.222	€ 2.016.190
2 volkshuisvesting en r.o.	€ 661.726	€ 665.271	€ 664.686	€ 657.157
3 ec. zaken en werkgelegenheid	€ 87.743	€ 82.535	€ 84.033	€ 61.206
4 openbare werken: groen en grijs	€ 3.240.846	€ 3.239.822	€ 3.148.063	€ 3.149.010
5 openbare orde en veiligheid	€ 930.841	€ 904.494	€ 888.361	€ 895.007
6 verkeer en vervoer, bereikbaarheid	€ 147.023	€ 146.668	€ 143.794	€ 143.526
7 onderwijs	€ 989.915	€ 965.345	€ 957.123	€ 948.903
8 sport en ontspanning	€ 489.703	€ 489.263	€ 488.843	€ 488.423
9 kunst, cultuur en monumenten	€ 272.238	€ 204.676	€ 204.676	€ 204.676
10 recreatie en toerisme	€ 237.297	€ 236.697	€ 235.126	€ 234.566
11 soc. voorz. en lokaal soc. beleid	€ 3.128.649	€ 3.075.812	€ 3.060.240	€ 3.078.846
12 volksgezondheid	€ 789.219	€ 787.291	€ 786.755	€ 788.719
13 milieu	€ 285.314	€ 294.408	€ 143.531	€ 176.357
14 welzijn	€ 579.039	€ 571.002	€ 575.510	€ 579.964
subtotaal programma's	€ 13.909.980	€ 13.737.496	€ 13.439.963	€ 13.422.550
<u>algemene dekkingsmiddelen:</u>				
nutsvoorzieningen	€ 73.578-	€ 73.578-	€ 73.578-	€ 73.578-
financiering kortlopend	€ 1.910	€ 1.910	€ 1.910	€ 1.910
overige financiële middelen	€ 51.959-	€ 52.006-	€ 52.110-	€ 52.110-
financiering langlopend	€ 638.842-	€ 638.842-	€ 638.842-	€ 638.842-
algemene uitkering	€ 11.600.157-	€ 11.460.446-	€ 11.371.628-	€ 11.017.961-
aanvullende uitkering (art. 12 Fvw)*	€ 1.045.000-	€ 310.000-	€ -	€ -
stelposten	€ 304.006-	€ 970.142-	€ 1.233.290-	€ 1.358.643-
recognities	€ 200-	€ 200-	€ 200-	€ 200-
onvoorziene uitgaven	€ 172.585	€ 251.509	€ 329.009	€ 405.509
uitvoering wet WOZ	€ 237.629	€ 237.629	€ 237.629	€ 237.629
OZB-gebruikers	€ 186.279-	€ 191.279-	€ 196.279-	€ 201.279-
OZB-eigenaren	€ 1.305.768-	€ 1.319.768-	€ 1.333.768-	€ 1.347.768-
forensenbelating	€ 9.773-	€ 9.773-	€ 9.773-	€ 9.773-
hondenbelasting	€ 84.988-	€ 84.988-	€ 84.988-	€ 84.988-
heffing en invordering belastingen	€ 45.938	€ 45.938	€ 45.938	€ 45.938
saldi van kostenplaatsen	€ 240.650	€ 240.650	€ 240.650	€ 240.650
subtotaal alg. dekkingsm.	€ 14.601.838-	€ 14.333.386-	€ 14.139.320-	€ 13.853.506-
resultaat voor bestemming	€ 691.858-	€ 595.890-	€ 699.357-	€ 430.956-
toevoegingen / onttrekkingen reserves	€ 493.763	€ 318.297	€ 290.364	€ 262.503
toevoeging rente aan reserves	€ 198.095	€ 198.095	€ 198.095	€ 198.095
subtotaal toev. / onttrekk. reserves	€ 691.858	€ 516.392	€ 488.459	€ 460.598
nog niet functioneel verwerkte stijging gemeentelijke tarieven	€ -	€ 79.900-	€ 132.100-	€ 185.700-
resultaat na bestemming	€ -	€ 159.398-	€ 342.998-	€ 156.058-

* zie toelichting op pagina 23

4. Toezicht

4.1 Algemeen

Het beleid bij het financieel toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen is gericht op het verkrijgen en behouden van financieel gezonde overheden. Wij voeren - binnen de mogelijkheden van de Gemeentewet - het toezicht op maat uit op basis van het door ons vastgestelde Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader 'Zichtbaar toezicht' (mei 2008).

Ons toezicht kenmerkt zich door een terughoudende opstelling met ruimte voor de eigen autonomie en door maatwerk. Repressief toezicht is de norm en preventief toezicht wordt slechts ingezet bij gebleken noodzaak. Een frequent en open overleg met gemeenten en gemeenschappelijke regelingen past in deze koers.

4.2 Het toezicht in 2011

Voor begrotingsjaar 2011 werd de gemeente Loppersum door ons college onder het preventieve begrotingstoezicht geplaatst. De reden voor het preventieve begrotingstoezicht was de aanvraag van de gemeente om op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor 2010 in aanmerking te komen voor een aanvullende bijdrage uit het gemeentefonds.

Bij schrijven van 14 december 2010 hebben wij het gemeentebestuur van Loppersum hierover geïnformeerd.

Bij besluit van 15 februari 2011 hebben wij onze goedkeuring onthouden aan de door de raad vastgestelde begroting 2011.

In het in december 2010 verschenen "artikel 12-rapport Loppersum 2010" werden door de inspecteur meerjarige afspraken tot en met 2013 voorgesteld waarmee tevens de artikel 12-procedure werd afgerond.

In een informele vergadering van de raad op 10 januari 2011 is door BZK het artikel 12-rapport toegelicht.

Bij schrijven van 8 februari 2011 hebben wij de fondsbeheerders nader geadviseerd over de door de inspecteur voorgestelde aanvullende bijdragen. Voorafgaande aan ons advies heeft op 20 januari 2011 een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen gedeputeerde Slager, burgemeester Rodenboog en wethouder Stoel van de gemeente Loppersum. In dit overleg is nader ingegaan op de bezwaren van de gemeente tegen de voorgestelde aanvullende bijdragen. Ons college heeft de bezwaren gedeeltelijk onderkend en dit in een advies aan de fondsbeheerders. We adviseerden de fondsbeheerders, de gemeente Loppersum de door de inspecteur voorgestelde aanvullende bijdragen te verstrekken maar deze minimaal te verhogen met een bedrag voor achterstallig onderhoud voor watergangen en beschoeiingen.

Voor een onderbouwing van bedragen werd verwezen naar de actuele rapportage van het externe bureau en naar de berekening van de gemeente zoals opgenomen in de door de raad van de gemeente Loppersum op 31 januari 2011 vastgestelde "reactie rapport aanvraag aanvullende uitkering gemeentefonds 2010".

Besluiten met financiële consequenties die door burgemeester en wethouders waren genomen, werden aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. De daaruit voortvloeiende begrotingswijzigingen (nrs. 1 tot en met 37 2011) werden ons ter goedkeuring aangeboden. Besloten werd goedkeuring aan deze wijzigingen te verlenen.

Op 27 september 2011 heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen gedeputeerde P.G. de Vey Mestdagh en het gemeentebestuur waarbij vooral ook is ingegaan op de artikel 12-procedure en de financiële positie van de gemeente.

Tijdens de reguliere overleggen tussen het cluster financieel toezicht van de afdeling ABJ en de gedeputeerden Slager en (vanaf april 2011) de Vey Mestdagh was de artikel 12-procedure ook in 2011 regelmatig onderwerp van gesprek.

Na beoordeling van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 besloot ons college in december 2011 de gemeente Loppersum voor begrotingsjaar 2012 onder het repressieve begrotingstoezicht te plaatsen.

BIJLAGEN

- I verloop reserves en voorzieningen 2008-2013

- II samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Loppersum

- III vergelijking lasten en baten op functieniveau van de jaren 2009 - 2012

Bijlage I	Verloop reserves en voorzieningen 2008 tot 2013 gemeente Loppersum (bedragen x € 1.000)															
	1-1-2008	+	-	1-1-2009	+	-	1-1-2010	+	-	1-1-2011	+	-	1-1-2012	+	-	1-1-2013
algemene reserve	<u>1.799</u>	<u>1</u>	<u>81</u>	<u>1.719</u>	<u>72</u>	<u>1.458</u>	<u>333</u>	<u>562</u>	<u>667</u>	<u>228</u>	<u>1.369</u>		<u>1.597</u>	<u>0</u>		<u>1.597</u>
bestemmingsreserves:																
1 onderhoud gemeentelijke gebouwen	0			0			0			0			0	25		25
2 onderhoud gemeentewerf	0			0			0			0	169	167	2			2
3 knimpuitkering	0			0			0			0	364	208	156	305		461
4 opbrengst aandelen Essent	0			0			0	7.979		7.979			7.979			7.979
5 afkooptommen onderhoud graven	38			38			38			38			38			38
6 inbrengsom maatsch. kap. deelnemingen	93			93			93			93			93			93
7 samenwerking	95		42	53	2	24	31	163	66	128	237	236	129	3		132
8 verleende borgstellingen	10			10	1		11			11			11	0		11
9 egalisereserve afvalstoffenheffing	401	53		454	137	61	530	82		612	9	55	566	63	0	629
10 herstructurering woonplan	0	27		27	84		111	1	20	91	1		93	2		95
11 centrumplan Loppersum	0	540		540	27	266	301	2		303	5	307	0			0
12 egalisereserve rioolheffing	934	143	64	1.013	262	272	1.003	329		1.332	20	399	953	62	0	1.015
13 minimafonds	90	4	27	67	3	40	30	1	31	0			0			0
14 grondexploitatie	430	96	21	505	45		550	33	169	414	6		420	9		430
15 uitvoering beheerplannen	0			0			0	214		214	972	191	994	22		1.016
16 projecten digitale dienstverlening	0			0	200		200	1	180	21		18	3			3
17 personele verplichtingen	54	3	22	35	1	21	15	44	15	44	1		45	1		46
18 restantkredieten vorig dienstjaar	294		267	27	483	350	160	272	432	0	555	555	0			0
19 saneringsplan	0			0	250		250	169	69	350	305	655	0	300	153	148
20 chronische zieken	74	4	32	46	3	10	39		21	18		16	2		2	0
21 ISD-Noordoost WWB (I-deel)	123	6		129	6		135	1		136	2		138	3		141
22 dekking kapitaallasten GRP	378	19	33	364	18	33	349	17	32	334	191	49	476	24	49	450
23 dekking kapitaallasten huisvesting	1.938	507	111	2.334	105	134	2.305	104	134	2.275	102	134	2.243	101	134	2.210
24 dekking kapitaallasten hard- en software	0			0			0	159	2	157	8	40	126	6	38	94
totaal bestemmingsreserves	<u>4.952</u>	<u>1.402</u>	<u>619</u>	<u>5.735</u>	<u>1.627</u>	<u>1.211</u>	<u>6.151</u>	<u>9.569</u>	<u>1.171</u>	<u>14.548</u>	<u>2.414</u>	<u>2.654</u>	<u>14.308</u>	<u>597</u>	<u>376</u>	<u>14.529</u>
Voorzieningen	1-1-2008	+	-	1-1-2009	+	-	1-1-2010	+	-	1-1-2011	+	-	1-1-2012	+	-	1-1-2013
1 personeelskosten	0	419		419	415	274	560	151	313	398		159	239		53	186
2 onderhoud wegen	0			0	526		526	326		852		852	0			0
4 onderhoud gebouwen (o.b.v. beheerpl.)	0			0	581	27	554		149	405	53	458	0			0
5 onderhoud kunstwerken	0			0	101		101		5	96		6	90		6	84
6 onderhoud recreatieve paden	0			0	29		29		29	0			0			0
8 onderhoud speeltoestellen	0			0	21		21			21		21	0			0
9 onderhoud openbare verlichting	0			0			0			0	14	14	0			0
10 dubieuze belastingdebiteuren	42	61		103	13		116			116			116			116
11 nog te onv. bijdragen met spec. bestemm.	0	375		375	20	375	20	188	20	188			188			188
12 voorschotten met specifieke bestemm.	30	709		739	60	417	382	133	55	460		460	0			0
totaal voorzieningen	<u>345</u>	<u>1.564</u>	<u>0</u>	<u>1.909</u>	<u>1.766</u>	<u>1.093</u>	<u>2.582</u>	<u>798</u>	<u>572</u>	<u>2.809</u>	<u>67</u>	<u>1.970</u>	<u>906</u>	<u>0</u>	<u>59</u>	<u>847</u>
totaal reserves en voorzieningen	<u>7.096</u>	<u>2.967</u>	<u>700</u>	<u>9.363</u>	<u>3.465</u>	<u>3.762</u>	<u>9.066</u>	<u>10.929</u>	<u>2.410</u>	<u>17.585</u>	<u>3.850</u>	<u>4.624</u>	<u>16.811</u>	<u>597</u>	<u>435</u>	<u>16.973</u>

Bijlage II Samenstelling bestuur en kerngegevens gemeente Loppersum

Samenstelling Bestuur 2010-2014

Leden van de raad	Namens
A.A.G. Elderman-Star	CDA
A. Laning	CDA
A.N. Bos - van der Meer	CDA
G.J. Reinders	Loppersum Vooruit
P. Blink	Loppersum Vooruit
E.F. Oldenhof	PvdA
B. Schollema	PvdA
J.J. Bos	ChristenUnie
H.J. van Heerde	ChristenUnie
E.L.H. Brons	GroenLinks
D.F.W. van Impe	GroenLinks
H.M. Sauerborn	Gemeentebelangen / D'66
J.A. Meyling	Gemeentebelangen / D'66
J.E. Huizinga	VVD
J.J. Lambeck	Loppersum Anders

R.S. Bosma	Griffier

Leden van het college van burgemeester en wethouders	
A. Rodenboog	Burgemeester
O.G. Hartman-Togtema	Wethouder
P. Prins	Wethouder
H.J. Stoel	Wethouder

J.H. Bonnema	Secretaris

Kerngegevens

	<u>raming</u> <u>1-1-2012</u>	<u>raming</u> <u>1-1-2011</u>
<u>A. Sociale structuur</u>		
aantal inwoners	10.379	10.449
waarvan:		
jonger dan 20 jaar	2.426	2.451
65 jaar en ouder	1.685	1.649
bijstandsverlening	182	173
IOAW	10	7
IOAZ	1	1
WIW	0	2
aantal werknemers werkzaam bij sociale werkgemeenschappen	71	72
<u>B. Fysieke structuur</u>		
oppervlakte gemeente in hectares	11.199	11.199
waarvan: binnenwater	98	96
aantal woonruimten	4.657	4.624
lengte van wegen in km.	190	190
lengte van recreatieve fiets- en wandelpaden in km.	43	43
totale oppervlakte groen in hectares	178	178

Bijlage III - vergelijking functieniveau gemeente Loppersum 2009 - 2012 (bedragen x € 1.000)

	rekening 2009			rekening 2010			begroting 2011			begroting 2012		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Hoofdfunctie 0 - ALGEMEEN BESTUUR												
001 Bestuursorganen	627		627	644	44	600	657		657	590		590
002 Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders	1.243		1.243	1.389		1.389	851		851	945		945
003 Burgerzaken	649	4	645	701	10	691	511	4	507	514	4	510
004 Baten secretarieleges burgerzaken	53	170	-117	53	160	-107	54	164	-110	52	163	-111
005 Bestuurlijke samenwerking	29		29				33		33			
006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(functie)	133		133	115		115	125		125	136		136
Totaal hoofdfunctie 0	2.734	174	2.560	2.902	214	2.688	2.231	168	2.063	2.237	167	2.070
Hoofdfunctie 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID												
120 Brandweer en rampenbestrijding	677	30	647	740	34	706	748	29	719	805	30	775
140 Openbare orde en veiligheid	122	21	101	155	33	122	154	25	129	170	15	155
Totaal hoofdfunctie 1	799	51	748	895	67	828	902	54	848	975	45	930
Hoofdfunctie 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT												
210 Wegen, straten en pleinen	4.341		4.341	3.374		3.374	2.574	337	2.237	2.537		2.537
211 Verkeersmaatregelen te land	96		96	115	4	111	118		118	143		143
212 Openbaar vervoer	1		1	3		3				4		
214 Parkeren												
215 Baten parkeerbelasting												
220 Zeehavens												
221 Binnenhavens en waterwegen												
223 Veerdiensten												
230 Luchtvaart												
240 Waterkering, afwatering en landaanwinning												
Totaal hoofdfunctie 2	4.438		4.438	3.492	4	3.488	2.692	337	2.355	2.684		2.684
Hoofdfunctie 3 - ECONOMISCHE ZAKEN												
310 Handel en ambacht	142	16	126	166	24	142	183	24	159	164		164
311 Baten marktgelden		7	-7		7	-7		8	-8		7	-7
320 Industrie	6		6	3		3	10		10	10		10
330 Nutsbedrijven	21	8.387	-8.366	73	200	-127	77	145	-68	68	142	-74
340 Agrarische productie en ontginning												
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij												
Totaal hoofdfunctie 3	169	8.410	-8.241	242	231	11	270	177	93	242	149	93
Hoofdfunctie 4 - ONDERWIJS												
420 Openbaar basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting	247	12	235	233	22	211	257	23	234	182	22	160
421 Openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting	831	2	829	286	14	272	238	2	236	210	2	208
422 Bijzonder basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting	68		68	94		94	79		79	103		103
423 Bijzonder basisonderwijs, onderwijshuisvesting	514		514	221		221	206		206	190		190
430 Openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting												
431 Openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting												
432 Bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting												
433 Bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting												
440 Openbaar voortgezet onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting												
441 Openbaar voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting												
442 Bijzonder voortgezet onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting												
443 Bijzonder voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting												
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	444	104	340	304	7	297	346	1	345	333	1	332
482 Volwasseneneducatie												
Totaal hoofdfunctie 4	2.104	118	1.986	1.138	43	1.095	1.126	26	1.100	1.018	25	993
Hoofdfunctie 5 - CULTUUR EN RECREATIE												
510 Openbaar bibliotheekwerk	224		224	214		214	226		226	230		230
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	202		202	209		209	214		214	212		212
530 Sport	605	46	559	557	70	487	529	31	498	321		321
531 Groene sportvelden en terreinen	344	11	333	151	11	140	139	11	128	104	11	93
540 Kunst												
541 Oudheidkunde/musea	274	3	271	92	5	87	78	6	72	66	6	60
550 Natuurbescherming												
560 Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.220	2	1.218	1.030	31	999	866	2	864	945	2	943
580 Overige recreatieve voorzieningen	38		38	43		43	40		40	75		75
Totaal hoofdfunctie 5	2.907	62	2.845	2.296	117	2.179	2.092	50	2.042	1.953	19	1.934

	rekening 2009			rekening 2010			begroting 2011			begroting 2012			
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Hoofdfunctie 6 - SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING													
610	Bijstandsverlening	3.591	2.835	756	3.061	2.268	793	3.029	2.287	742	3.225	2.400	825
611	Werkgelegenheid	1.990	1.952	38	1.835	1.783	52	2.029	1.962	67	2.033	1.962	71
612	Inkomensvoorzieningen	98	129	-31									
613	Overige sociale zekerheidsregelingen										204		
614	Gemeentelijk minimaalbeleid	175	22	153	212		212	165		165	139	9	130
620	Maatschappelijke begeleiding en advies	116	15	101	138	9	129	143	9	134			
621	Vreemdelingen	100	56	44		24	-24				1.217	99	
622	Huishoudelijke verzorging	986	64	922	1.104	96	1.008	1.123	69	1.054	596	523	73
623	Participatiebudget				1.378	1.302		1.065	956	109			
630	Sociaal-cultureel werk	180		180	107		107	121		121	124		124
641	Tehuizen												
650	Kinderdagopvang	149	30	119	216	50	166	248	38	210	264	38	
651	Dagopvang gehandicapten												
652	Voorzieningen gehandicapten	778	128	650	559	6	553	642	1	641	634	5	
	Totaal hoofdfunctie 6	8.163	5.231	2.932	8.610	5.538	3.072	8.565	5.322	3.243	8.436	5.036	3.400
Hoofdfunctie 7 - VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU													
711	Ambulancevervoer												
712	Verpleeginrichtingen												
714	Openbare gezondheidszorg	183		183	187		187	199		199	195		
715	Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg)	151	132	19	155	135	20	164	133	31	157		157
716	Centra voor jeugd en gezin (onderdeel WMO)	4	4		41	9	32	126	73	53	113		113
721	Afvalverwijdering en -verwerking	949	10	939	968	55	913	1.042	5	1.037	961	5	956
722	Riolering (gecombineerd)	1.011		1.011	764	1	763	1.100		1.100	1.102		1.102
723	Milieubeheer	543	17	526	613	32	581	559		559	662		662
724	Lijkbezorging	420		420	405	50	355	360		360	400		400
725	Baten reinigingsrechten en afvalstofheffing		1.215	-1.215		1.211	-1.211		1.236	-1.236		1.215	-1.215
726	Baten rioolheffing (gecombineerd)		1.038	-1.038		1.109	-1.109		1.093	-1.093		1.211	-1.211
727	Baten rioolheffing huishoudelijk/bedrijfsafvalwater												
728	Baten rioolheffing grond- en hemelwater												
729	Huishoudelijk/bedrijfsafvalwater												
730	Hemelwater												
731	Grondwater												
732	Baten begraafplaatsrechten		74	-74		81	-81		112	-112		87	
	Totaal hoofdfunctie 7	3.261	2.490	771	3.133	2.683	450	3.550	2.652	898	3.590	2.518	1.072
Hoofdfunctie 8 - RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING													
810	Ruimtelijke ordening	311	4	307	326	18	308	418	3	415	274	8	
820	Woningexploitatie/woningbouw	74	328	-254	85	13	72	64	6	58	58	3	55
821	Stads- en dorpsvernieuwing	725		725	101		101	76		76	72		72
822	Overige volkshuisvesting	250	9	241	302	13	289	269	12	257	354	12	342
823	Bouwvergunningen		123	-123		228	-228		144	-144		148	-148
830	Bouwgroondexploitatie	1.420	1.121	299	2.116	1.910	206	285	214	71	354	281	73
	Totaal hoofdfunctie 8	2.780	1.585	1.195	2.930	2.182	748	1.112	379	733	1.112	452	660
Hoofdfunctie 9 - FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN													
911	Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	1	92	-91	1	99	-98	2		2	2		
913	Overige financiële middelen	613	451	162	69	83	-14	6	61	-55	5	57	-52
914	Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	1	408	-407	1	602	-601	2	599	-597	9	647	-638
921	Algemene uitkering gemeentefonds	1	15.884	-15.883	1	13.415	-13.414	3	12.201	-12.198	3	12.648	-12.645
922	Algemene baten en lasten							84		84	-131		-131
930	Uitvoering Wet WOZ	368		368	348		348	236		236	238		238
931	Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers		163	-163		169	-169		178	-178		186	-186
932	Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren		1.144	-1.144		1.186	-1.186		1.250	-1.250		1.306	-1.306
933	Baten roerende woon- en bedrijfsruimten												
934	Baten baatbelasting												
935	Baten forensenbelasting		8	-8		10	-10		10	-10		10	
936	Baten toeristenbelasting												
937	Baten hondenbelasting		63	-63		92	-92		85	-85		85	
938	Baten reclamebelasting												
939	Baten precariobelasting												
940	Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	151	4	147	119	6	113	40	4	36	49	4	
941	Lastenverlichting rijk												
960	Saldo van kostenplaatsen	639		639	308		308	281		281	241		
970	Saldo van de rekening van baten en lasten voor bestemming												
980	Mutaties reserves die verband houden met de hoofdfunctie 0 tot en met 9	716	3.123	-2.407	791	1.838	-1.047	643	280	363	915	223	
990	Saldo van de rekening van baten en lasten na bestemming	9.621		9.621	1.301		1.301						
	Totaal hoofdfunctie 9	12.111	21.340	-9.229	2.939	17.500	-14.561	1.297	14.668	-13.371	1.331	15.166	
	Totaal functies	39.466	39.461	5	28.577	28.579	-2	23.837	23.833	4	23.578	23.577	1

